

Sydafrika och ”*Vita Blends*”

Om det är något som verkligen kan definiera utvecklingen av de Sydafrikanska vinerna för tillfället så är det ”Vita Blends”. Man söker, leker, utmanar och experimenterar med allehanda varianter och blandningar för att uppnå den fulla potentialen. Dessa viner har verkligen tagit plats på den Sydafrikanska vinscenen och stilen är definitivt här för att stanna. Här kommer några riktigt spännande tips för dig som är sugen på att hänga med på denna unika och utvecklande smakresa.

TEXT MAJA BERTHAS

Hemelrand Vine Garden, 2020

261 KR (NR 78505)

Denna fantastiska "field blend" kommer från högt belägna vingårdar i svala och blåsiga Hemel-en-Aarde Ridge. Vingården planterades 2010 och är en blandning av chardonnay, roussanne, verdelho, chenin blanc och muscat. Man låter vinet vila på sin jästfällning och resultatet är säreget med stor karaktär och personlighet. Här hittar man lätt parfymade toner av vita blommor, exotisk frukt, honung och en pigg mineralitet som hänger med hela vägen ner i magen. Ett verkligt unikt exempel på denna trendiga vinstil.

Cartology, 2019

291 KR (NR 72708)

Idén bakom det här vinet är att skapa något som kan representera självaste själen i Sydafrikas vinområden. Arv och identitet är ledorden och de gamla vingårdarna är belägna runt hela västra Kapprovinsen vilket närmast skapar en karta över området och dess historia. Blandningen består av chenin blanc och semillon vilket ger ett vin med fenomenal smakrikedom och komplexitet. Här talar de gamla rankorna direkt till hjärtat och den läckra smaken av honung, varm frukt, apelsin och mandel går inte obemärkt förbi.

Aristargos, David & Nadia, 2019

341 KR (NR 78224)

Det här vinet är dominerat av Swartland chenin blanc och främst av druvor som vuxit i den granitrika jorden kring Paardeberg. De flesta rankorna är gamla och dom äldsta vingårdarna är planterade på 60-talet. För ytterligare komplexitet har man även adderat chenin från andra lägen samt clairette, semillon, grenache blanc, roussanne, verdelho, viognier, marsanne och colombarde. En del av druvorna har fått jäsa med sina skal vilket bidrar till en lätt tanninbitighet som suger sig fast i tungan. Och man ska veta att arbetet med att sammanställa den här blenden tar sin tid då man skördat vid 21 olika tillfällen på 19 olika ställen. Sinnligt, finstämt med en snygg blommighet och inslag av citrus och mango.

Thorne & Daughters, Rocking Horse, Cape White Blend, 2021

251 KR (93984)

Här har man blandat druvor från flera delar av Kapprovinsen och det är Roussanne som sitter i förarsätet. Som kompanjoner har man en stor andel Semillon från Franschoek, lite ung Chardonnay från Ceres-platån samt gamla stockar från Chenin Blanc och Clairette. Vinet är inställsamt och behagligt med en lätt parfym, toner av gula äpplen och fransk nougat. Texturen är aningen oljig men den spikraka syran får vinet att stå upprätt i hela sin glans.

Luddite Saboteur White, 2019

221 KR (NR 91237)

Det här vinet är för de allra nyfikenaste. Med tre druvor skapar man en blend som sticker ut. Chenin blanc och viognier får delvis jäsa med skalen medan delen sauvignon blanc istället ligger på fat för att bredda vinets smakprofil ytterligare. Resultatet blir en stram historia med en uttalad skalkänsla som får tankarna att söka sig mot mat och vin i kombination. Här finns frukt och syra men det är den lilla salta känslan i avslutet som etsar sig fast i minnet.

Bellevue Pinotage,
planterad 1953 i Stellenbosch.
Foto: Zach Moolman.

The Old Vine Project

– *A game changer for the industry*

Det var i slutet av 1990-talet som Rosa Kruger bestämde sig för att lämna sin karriär som politisk journalist för att istället ta hand om en äppelfarm på gården Iona i vackra Elgin. Området var ännu inte satt på kartan som ett vinproducerande distrikt men med hjälp av bland annat professor Eben Archer från Universitetet i Stellenbosch bestämde hon sig för att försöka sig på vinodling. 2000 lanserades Ionas första vin på sauvignon blanc och det blev startskottet på hennes väg till att bli en av Sydafrikas mest berömda oenologer och de gamla vinrankornas skyddsängel.

AV MAJA BERTHAS

Du Bois Boerdery, Chenin Blanc planterad 1968 i Stellenbosch.

Andre Morgenthal.

Eikehof Semillon planted in 1902, Franschoek

Efter flertalet utforskande resor runt om på några av världens mest förnämsta vingårdar började hon förstå att begreppet ”gamla stockar” inte var något som bara genererade status utan också betingade ett högre pris. Så hon började fundera på hur det stod till med utbudet av detta hemma i Sydafrika.

Rosas nyvunna kärlek till gamla rankor tog henne till de mest avlägsna områdena i Kapprovinsen där legendariska vingårdar såsom Kokerboom, Skurfberg och La Colline stod på menyn. Arbetet med att lyfta, bevara och återta Sydafrikas kulturhistoriska vinarv kunde ta sin början och genom bidrag från ett antal välgörare startade man formellt The Old Vine Project 2016.

Andre Morgenthal, projektledare och talesperson för The Old Vine Project, berättar om vikten av projektet som nu varit igång i sju år:

– The Old Vine Project har inte bara satt internationellt fokus på Sydafrika som vinland utan har också höjt våra viners status och påskyndat utvecklingen av vår vinnäring, säger Andre.

ANDRE FÖRKLARAR ATT EN AV DE stora skillnaderna som projektet gjort för landet framför allt är kopplade till Sydafrikas 2 800 druvodlande bönder. Det är i dessa kretsar som många av de gamla vingårdarna återfunnits och med enträgen övertalning har Andre och Rosa fått både odlare och de kooperativ som köpt frukten att se fördelarna med att lyfta

fram de åldrande rankorna i ljuset. Dessa gamla vingårdar förändrade i många avseenden hela företagsmodeller. Istället för att bara blanda ner druvorna från de gamla vingårdarna i stor-säljande märken kunde man nu buteljera enskilda vingårdslägen märkta som ”Old Vines”, och därmed få dubbelt så mycket betalt för både druvorna och den slutliga produkten. Dessutom verkade arbetet med dessa vingårdar ha en positiv inverkan på de enskilda odlarnas personliga känslor.

– När vinodlarna återupptäcker sitt arv och dessutom får prova de viner som kommer från de gamla vingårdarna är det som att det tänds en ny gnista i deras ögon. Vi har återupprättat kärleken för vitikultur genom The Old Vine Project, säger Rosa i en intervju med Jim Clark (WoSA) från 2021.

SOM EN DEL AV PROJEKTET satsar man stort på kompetenshöjning av dom som arbetar med dessa unika platser, då hanteringen av rankorna skiljer sig åt från konventionellt vingårdsarbete. Men man har också knutit till sig olika forskningsprojekt för att lära sig mer.

– Det är viktigt att förstå varför dessa vingårdar överlevt, säger Andre. Gamla stockar besitter en unik historia och de kan lära oss mer om druvors livslängd och hur man bör arbeta med nya planteringar. Nästa steg kommer förmodligen fokusera på kloner och plantmaterial, fortsätter han.

Vad är då som är så speciellt med gamla rankor? Ja, frågar man vinmakare runt om i världen så kommer alltid ordet komplexitet

upp i konversationen. Man pratar om att vinerna definieras av ett speciellt djup, en egen textur och en tydlig tyngd.

– Men det finns också en aura av mystik som går hand i hand med historien och berättelserna runt dessa vingårdar, säger Andre. Som vinålskare får man mer än bara ett vin – man får en kulturell upplevelse.

EFTER PÅNYTTFÖDELSEN AV DEN SYDAFRIKANSKA vinindustrin i slutet av 1990-talet började också en omstrukturering av landets vingårdar. Mycket rycktes upp och planterades om. Dels för att få bukt med den rådande virussituationen men också för att säkerställa plantmaterialets kvalitet och att rätt druva odlades på rätt plats. Detta har medfört att landets vingårdar till stor del varit mycket unga till sin karaktär och gamla stockar varit en bristvara. Men utvecklingen går framåt. I takt med att nyplanteringar blir äldre och att fler gamla vingårdar återupptäcks och tas i bruk så ökar andelen certifierad mark. Idag står odlingar av ”gamla rankor” för ungefär 4% av den totala produktionen och absolut flest hektar finner man i Stellenbosch och Swartland. För att få sin officiella status måste vingården vara minst 35 år gammal och på frågan hur man kan säkerställa odlingsår, framförallt om vingården är planterad för länge sedan, svarar Andre:

– Sydafrika har ett mycket komplext byråkratiskt system som går tillbaka till KWV's tid som huvudaktör i den Sydafrikanska vinnärningen. Sedan 1900 har man faktiskt katalogiserat samtliga planteringsdatum för landets vingårdar vilket nu finns tillgängligt via SAWIS (SA Wine Industry Information and Systems).

– Det här sätter Sydafrika i en helt unik position då inget annat land i världen har samma gedigna kontrollsystem och det ger The Old Vine Project möjlighet till full transparens, fortsätter han.

TITTAR MAN NÄRMARE PÅ VILKA DRUVOR som oftast växer i de certifierade vingårdarna så är den klara majoriteten chenin blanc. Druvan besitter stor livskraft och har inga problem att klara sig under perioder av negligering och dessutom finns mängder av vingårdar kvar från den tid då chenin betraktades som motorn i Brandy-tillverkningen. Här hittar man flera av landets absoluta vinskatter. Druvorna har utvecklat fantastiska rotsystem vilket gör dem mindre sårbara och utsatta för klimatförändringar. De har anpassat sig till klimatet genom årtionden av utveckling och koncentrationen i smaken är fenomenal. Tack vare att själva druvarna mognar senare på dessa gamla rankor så får man lägre PH-värde, högre syra och mindre socker.

– En perfekt kemisk analys för vin, menar Andre.

Jag kan inte mer än att hålla med. När man får möjlighet att prova dessa viner så händer nåt speciellt i kropp och själ. Det finns ett speciellt djup i vinerna och smaken i en ”Old Vine Chenin” är koncentrerad, mineraldriven, komplex och balanserad med en säregen munkänsla. Dessa viner öppnar nya dörrar för den nyfikne.

Mullineux Granite Chenin Blanc 2021

499 KR (93228)

Fenomenalt koncentrerat vin från höghöjdsodlingar i Paardeberg, Swartland. Läckert frukt driven med tydligt mineraliska inslag som påminner om krutrök. Smaken bjuder på toner av persika, grillad lime och flinta med en syra som kittlar i hela gommen.

David and Nadia, H Steen Chenin Blanc planterad 1968 i Swartland.

Vin med sigill.